

دانشگاه پیام نور

دانشکده: علوم تربیتی

مرکز تهران جنوب

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته: برنامه ریزی درسی

گروه: علوم تربیتی

عنوان:

تأثیر آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر رفتارهای

سازشی و عزت نفس کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر

ستار بابا احمدی میلانی

استاد راهنما: دکتر مهران فرج اللهی

استاد مشاور: دکتر تقی آقا حسینی

دی ماه ۱۳۹۴

گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر

اینجانب ستار بابااحمدی میلانی دانشجوی ورودی سال ۹۲ مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی گواهی می‌نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود. دانشجو تأیید می‌نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه نتیجه تحقیقات خودش می‌باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو: ستار بابااحمدی میلانی

تاریخ و امضاء:

اینجانب ستار بابااحمدی میلانی دانشجوی ورودی سال ۹۲ مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی گواهی می‌نمایم چنانچه بر اساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب و... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و... به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

نام و نام خانوادگی دانشجو: ستار بابااحمدی میلانی

تاریخ و امضاء:

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.

دی ماه ۹۴

تقدیم به:

همه مادران ایران زمین

سپاسگزاری

باسپاس و ستایش از پروردگار یکتا که داناست و دوستدار دانی و یاری دهنده طالبان دانی است.

باسپاس از کلیه اساتید بزرگوار و ارجمند که در طول دوران تحصیل خود از وجود آنها بهره‌مند گردیده‌ام خصوصاً جناب آقای دکتر مهران

فرج‌اللهی که بارها بنی‌های دل‌سوزانه و بی‌دریغ خود من را در تکمیل این پایان‌نامه یاری نمودند و با تشکر و قدردانی از جناب آقای

دکتر تقی‌آقا حسینی که با دقت مشاورت این پایان‌نامه را بر عهده داشتند و همچنین از جناب آقای دکتر محمد رضا سرمدی که داور

این پایان‌نامه را بر عهده داشتند، کمال قدردانی و تشکر را می‌نمایم. از کلیه دوستان، آموزگاران زحمتمش مدارس استثنایی شهرستان

لردگان و مدیریت مدرسه باغچه‌بان و اولیاء محترم دانش‌آموزان که مراد به شمر نشستن این کاریاری و کمک نمودند کمال تشکر را

دارم.

در پایان برای تمامی این عزیزان از خداوند منان آرزوی سلامتی و توفیق روز افزون را دارم.

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر رفتار سازشی و عزت نفس کودکان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر (۸ تا ۱۶ ساله) شهرستان لردگان می‌پردازد. روش پژوهش به شیوه نیمه آزمایشی و با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل اجرا شد. جامعه‌ی مورد مطالعه همگی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر مدارس استثنایی شهرستان لردگان در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ را دربر می‌گیرد. از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای به این صورت که برای انتخاب مدارس از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و برای انتخاب دانش‌آموزان از روش تصادفی ساده استفاده شده است. بدین منظور دو آموزشگاه به صورت تصادفی از بین آموزشگاه‌های شهرستان لردگان انتخاب گردید و سپس ۳۰ نفر دانش‌آموز به صورت تصادفی ساده انتخاب و ۱۵ نفر (۸ پسر و ۷ دختر) در گروه آزمایش و ۱۵ نفر (۸ پسر و ۷ دختر) در گروه کنترل به صورت تصادفی ساده قرار داده شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه رفتارسازی وایلد و پرسشنامه عزت نفس به عنوان پیش‌آزمون برای هر دو گروه استفاده گردیده است. داستان‌های اجتماعی محقق ساخته (که از لحاظ محتوا روایی آن توسط گروه ادبیات دانشگاه فرهنگیان اصفهان مورد تأیید قرار گرفته است) به صورت ایفای نقش به عنوان برنامه مداخله‌ای به مدت هشت جلسه ۴۵ دقیقه‌ای بر روی گروه آزمایش اجرا گردید. سپس پس‌آزمون به وسیله همان مقیاس‌ها بر روی هر دو گروه اجرا گردید. داده‌ها با استفاده از تحلیل کواریانس چند متغیری تحلیل شد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهند که (۱) تحلیل کواریانس در متغیر عزت نفس در سطح ($p < 0/001$) معنی‌دار می‌باشند. (۲) تحلیل کواریانس در متغیر رفتار سازشی در سطح ($p < 0/001$) معنادار می‌باشد. و تفاوت بین عملکرد دانش آموزان کم‌توان ذهنی در دو گروه آزمایش و کنترل در تمام خرده مهارت‌های رفتار سازشی (اجتماعی بودن - ارتباط - جابه‌جایی و حرکت - مسائل شغلی - خود رهبری - خودیاری در پوشیدن - خودیاری در خوردن - خودیاری عمومی) معنادار بوده است. از یافته‌های به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که شرکت دانش آموزان در جلسات آموزشی داستان‌های اجتماعی، میزان عزت نفس آنان را افزایش و مشکلات سازشی آنان را کاهش می‌دهد.

واژگان کلیدی فارسی: داستان اجتماعی - ایفای نقش - رفتار سازشی - عزت نفس - کم‌توان ذهنی آموزش پذیر.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

از قرن هاپیش انسان ها از وجود کودکان معلول ذهنی^۱ (کم توان ذهنی) یا کودکانی که اختلالات رشدی داشتند با خبر بودند ولی ماهیت دقیق این دشواری ها و توصیف و نگرش های اجتماعی مربوط به آنها دائما در حال تغییر است. (گنجی، ۱۳۹۴)

در DSM-IV اصطلاح عقب مانده ذهنی^۲ استفاده می شد اما در DSM-5 اصطلاح معلولیت ذهنی به کار برده می شود.

کم توان ذهنی یا به اصطلاح دیگر نارسایی رشد قوای ذهنی موضوع تازه و جدیدی نیست، بلکه در هر دوره و زمان افرادی در اجتماع وجود دارند که از نظر فعالیت های ذهنی در حد طبیعی نیستند، از روزی که بشر زندگی اجتماعی را شروع کرد، موضوع کسانی که به عللی قادر نبودند خود را با اجتماع هماهنگ سازند مطرح بوده است. (میلانی فر، ۱۳۸۴).

در افراد کم توان ذهنی چون کشش های عاطفی و هیجانی در مراحل ابتدایی تثبیت شده است و این افراد به معلولیت خود واقفند، عقده خود کم بینی یا احساس حقارت شدیدی در آن ها وجود دارد و به همین دلیل از آن هارفتارهای ضد اجتماعی و خطرناک بیشتر بروز می کند. (کاکاوند، ۱۳۸۲).

در واقع یکی از وظایف مهم نظام آموزشی هر کشور، آماده کردن تمامی افراد جامعه به ویژه کودکان، برای جامعه فردا و ایجاد تقویت توانایی حل مسئله جهت مقابله با شرایط تغییر زندگی است. به دیگر سخن، اصلی ترین کنش تعلیم و تربیت این است که کودکان عادی را به رشد ممکن و مطلوبشان رسانیده و کودکان مبتلا به اختلالات رفتاری و عاطفی را تحت مراقبت های ویژه ای قرار دهند و به این طریق مسیر رشد آنان را هموار سازد.

1. Intellectual Disability
2. Diagnostic And Statistical Manual of Mental Disorder 4Edition
3. Mental Retardation
4. Diagnostic And Statistical Manual of Mental Disorder 5Edition

زندگی اجتماعی به سازگاری^۱ با دیگران، توافق با آنان و تا حدی کوشش برای انتظارات آنها نیاز دارد. سازگاری شامل رفتاری می شود که به فرد کمک می کند تا با کمترین میزان اضطراب با موقعیت هایش سازش پیدا کند و رشد فرد را افزایش می دهد. کودکان کم توان ذهنی مانند دیگر کودکان دارای شماری از نیازهای اساسی هستند. با آن که تمایل به امنیت یا احساس تعلق در همه ی کودکان وجود دارد اما این نیاز در کودکان کم توان ذهنی قوی تر است، زیرا این نیاز و احساس با شکست در گروه اجتماعی شان سرکوب شده است. هنگامی که کودکی از سازش یافتن با برنامه ای که اجتماع برای او طرح کرده ناتوان باشد نمی تواند خود را جزئی جدایی ناپذیر از آن اجتماع و گروه بداند (بیان زاده، ارجمندی، ۱۳۸۲).

عزت نفس^۲ زاییده زندگی اجتماعی و ارزش های آن است و در تمامی فعالیت های روزانه انسان به نوعی جلوه گر بوده و به این شکل از مهم ترین جنبه های شخصیت و تعیین کننده ویژگی های رفتاری انسان است. کوباتو^۳ و همکاران (۲۰۰۲) در طی بررسی عنوان کردند که عزت نفس بر عملکرد تعامل با محیط و دیگران و سلامت روانی تأثیری گذارد و به همین دلیل لازم است که ارزیابی مثبت فرد از خودش تقویت می شود.

امروزه از عوامل مهم در بروز اختلالات محیطی و رفتاری کودکان ناشی از پایین بودن عزت نفس است. (نوربخش و حسن پور ۱۳۸۳)

(موزر والتین، ۱۹۹۴ به نقل جلیوند و همکاران، ۱۳۸۲) تأثیر برنامه هنری را در افزایش مهارت اجتماعی و کاهش اضطراب کودکان کم توان ذهنی نشان داده اند. ایفای نقش به کودک این امکان را می دهد که بسیاری از مسائل زندگی حقیقی را به صورت واقع نما انجام دهد در ضمن ایفای نقش پیامزد که چگونه در بین جمع زندگی کند و چه ضوابطی را برای زندگی در نظر بگیرد. (آذر، ۱۳۷۳)

1. Adaptive
2. Self-Esteem
3. Kubuta

نتایج تحقیقات انجام شده در داخل و خارج کشور بیانگر تأثیر هنر نمایش و ایفای نقش در زمینه های متعدد آموزشی و تربیتی کودکان کم توان ذهنی و عادی است. (یثربی، ۱۳۷۳ به نقل از جلیلووند، غباری بناب، ۱۳۸۴)

۱-۲ بیان مسئله

مشکل اصلی کودکان کم توان ذهنی وجود محدودیت و اختلال در رفتارهای سازشی می باشد. زندگی اجتماعی به سازگاری با دیگران، توافق با آنان و تا حدی کوشش برای انتظارات آنها نیاز دارد. براساس DSM-5 برای این که بتوان فردی را کم توان ذهنی قلمداد کرد. بهره هوشی پایین تر از متوسط تا حدودی کم رنگ شده و کانون توجه بر روی سطح عملکرد سازگارانه فرد متمرکز می شود. (گنجی، ۱۳۹۴) این افراد در رفتارهای سازشی دارای مشکلات و محدودیت های ملموس و مشخصی هستند. رفتارهای سازشی چیزهایی بیش از توان سازگاری با دنیای خارج از مدرسه را شامل می شود، مهارت های سازشی با توجه به سن و موقعیت افراد متفاوت می باشد (هالاها و کافمن، ترجمه جوادیان، ۱۳۸۷).

سازگاری شامل رفتاری می شود که به فرد کمک می کند تا با کمترین میزان اضطراب با موقعیت هایش سازگاری پیدا کند و رشد فرد را افزایش می دهد. کودکان کم توان ذهنی مانند دیگر کودکان دارای شماری از نیازهای اساسی هستند. با آن که تمایل به امنیت یا احساس تعلق در همه ی کودکان وجود دارد اما این نیاز در کودکان کم توان ذهنی قوی تر است، زیرا این نیاز و احساس با شکست در گروه اجتماعی شان سرکوب شده است. هنگامی که کودکی از سازش یافتن با برنامه ای که اجتماع برای او طرح کرده ناتوان باشد، نمی تواند خود را جزیی جدایی ناپذیر از آن اجتماع و گروه بداند (بیان زاده و ارجمندی، ۱۳۸۲).

رفتار و کارکردهای سازشی به توانایی فردی برای کنار آمدن با نیازها یا خواسته های زندگی و زندگی مستقل بر اساس استانداردهای گروه سنی، اجتماع و فرهنگ اشاره دارد. فرد کم توان ذهنی برای تأیید داشتن مشکلات در شاخص مهم رفتار سازشی باید محدودیت هایی را حداقل در ۲ مورد از حوزه های مهارت های سازشی از قبیل: ارتباطات، مراقبت از خود، زندگی خانوادگی، مهارت های بین فردی اجتماعی، خود فرمانی، مهارت های تحصیلی کارکردی، کار، اوقات فراغت، بهداشت و ایمنی داشته باشد. (کاکاوند، ۱۳۸۲).

کودکان کم توان ذهنی از نظر بلوغ اجتماعی نسبت به هم تیان عادی خود از ضعف قابل ملاحظه ای برخوردار هستند و از کفایت های اجتماعی برخوردار نیستند. (امرسون^۱، ۲۰۰۳). همچنین این کودکان دارای مشکلات ارتباطی خاص، مشکل در سازگاری با محیط اجتماعی پیرامون خود و اختلال در روابط اجتماعی و خانوادگی هستند. (گرشام^۲ و الیوت^۳ نقل از طاهری و همکاران ۱۳۸۹). این کودکان در روابط با همسالان با مشکل مواجه می شوند و دارای رفتارهای سازش نایافته قابل توجهی می باشند، از سوی همسالان طرد و در نهایت منزوی می شوند. همچنین آن ها بیشتر از کودکان عادی از تعامل با دوستان پرهیز می کنند، تعامل آن ها همراه با پرخاشگری است و رفتارهای نامناسب نشان می دهند. (کامار^۴ و همکاران، ۲۰۰۹).

یکی از هدف های عمده آموزش و پرورش کودکان کم توان ذهنی ایجاد رفتار سازگارانه است، در مقایسه با هوشبهرکه معمولاً بیشتر به عنوان یک ویژگی ثابت باقی می ماند، احتمال بهبود مشکلات سازشی به کمک اقدامات ترمیمی بیشتر است (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۹).

1. Emerson
2. Gresham
3. Elliot
4. kumar

در تحقیقی نشان می‌دهد که با استفاده از هنرهای نمایشی ایفای نقش در کودکان کم‌ذهنی آموزش پذیر تأثیر مثبتی در رشد اجتماعی در نتیجه کیفیت زندگی آنان ایجاد نمود. (جلیلونند، غباری بناب، ۱۳۸۳).

یکی از مشکلات کودکان کم‌توان مانده ذهنی که می‌توان به آن اشاره کرد، عزت‌نفس پایین می‌باشد. از آن جا که عزت‌نفس قطعی‌ترین عامل رشد روانی محسوب می‌شود و اثرات برجسته‌ای در جریان فکری، احساسات، تمایلات، ارزش‌ها و هدف‌های وی دارد، هر اندازه که فرد در کسب عزت‌نفس دچار شکست شود، دستخوش اضطراب، تزلزل روانی و بدگمانی از خود، حقیقت‌گریزی و احساس عدم کفایت از زندگی می‌گردد. (مک‌کاولی^۱ و همکاران، ۱۹۹۷).

مزلو از عزت‌نفس به‌عنوان یک نیاز یاد کرده و بیان می‌کند که همه‌ی افراد جامعه‌ی ما (به غیر از برخی بیماران) به یک ارزشمندی ثابت و استوار و معمولاً عالی از خود رسیده‌اند و به احترام به خود یا عزت‌نفس یا خود ارزشمندی و احترام به دیگران تمایل دارند (اسلامی نسب، ۱۳۷۳). نیاز به عزت‌نفس یا خود ارزشمندی و احترام به خود از جمله نیازهای طبیعی انسان است، انسان موجودی است به‌طور ذاتی اجتماعی، زمانی که نیاز به احترام به خود ارضاء شود، انسان احساس خوشایندی از اعتماد به نفس و خود ارزشمندی، توانایی، قابلیت، لیاقت و کفایت پیدا می‌کند و وجود خود را در زندگی مفید، مؤثر و مولد می‌یابد. (افروز، ۱۳۷۹). معلولیت عاملی است که بر تمام حیطه‌های عزت‌نفس (اجتماعی، تحصیلی، خانوادگی، جسمانی و کلی) اثرگذار است و باعث کاهش عزت‌نفس می‌گردد (شیرانی، ۱۳۸۲).

افراد کم‌توان ذهنی با تعدادی مسائل اجتماعی و عاطفی مواجهند. این که آن‌ها با دیگران متفاوتند، به تنهایی کافی است که در موقعیت‌های اجتماعی، به‌صورتی متفاوت با آنان برخورد شود. دادن

².Mcauley

لقاب و عناوینی چون کودن از طرف گروهی از کودکان به آنان مسلماً به حس اعتماد به نفس شان آسیب می‌رساند.

در واقع تحقیقات نشان داده اند که حس عزت‌نفس کودکان کم‌توان ذهنی در مقایسه با کودکان عادی پایین‌تر است (لی هی^۱، به نقل از هالاهان و کافمن، ترجمه جوادیان، ۱۳۸۷).

در تحقیقی تأثیر آموزش به شیوه ایفای نقش بر بهبود تصور از خود و افزایش عزت‌نفس نوجوانان بررسی شد که نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین گروه کنترل و آزمایش وجود دارد و نشان می‌دهد که آموزش به شیوه ایفای نقش بر عزت‌نفس نوجوانان تأثیر دارد. (به نقل از شجاعی، بیاتی، ۱۳۹۲) بنابراین براساس مطالبی که در قسمت بیان مسأله عنوان گردید و به توجه به اینکه افراد کم‌توان ذهنی با مسائل رفتاری، اجتماعی، و عاطفی زیادی مواجهه می‌باشند. در این تحقیق پژوهشگر قصد دارد بررسی نماید که آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی و عزت‌نفس دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر مؤثر می‌باشد که در صورت تأیید این سوال می‌توان از این روش در کنار سایر روش‌های شناختی، رفتاری، یادگیری و درمان مشکلات رفتاری، اجتماعی و عاطفی این دانش‌آموزان استفاده کرد.

۱-۳ اهمیت و ضرورت‌های تحقیق

با توجه به تمام مواردی که در مقدمه و بیان مسأله مطرح گردید در اهمیت و ضرورت مسأله موارد زیر بیشتر قابل بررسی است که از جمله می‌توان گفت که هر جامعه متشکل است از درصد قابل توجهی از کودکان استثنایی است که نیاز به آموزش ویژه ای دارند. بنابر پژوهش‌ها حدود ۱۳/۰۹ درصد از افراد یک جامعه را کودکان استثنایی تشکیل می‌دهند که از این میزان ۱ تا ۳ درصد کودکان

¹. Leah

کم‌توان ذهنی و بین ۱ تا ۲ درصد کم‌توان ذهنی آموزش پذیر می باشند. (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۹) افرادی که در زمینه رشد اجتماعی به شکوفایی رسیده اند، به سطحی از مهارت در روابط دست یافته اند که می توانند با مردم به راحتی زندگی و سازگاری داشته باشند (ماسن او همکاران، ترجمه یاسایی، ۱۳۸۰). کودکان و دانش آموزان نیازمند برنامه آموزشی ویژه که در زمینه مهارت‌های اجتماعی کمبودهایی دارند: در کوتاه مدت و دراز مدت نتایج منفی ناشی از آن را بروز می دهند، دچار مشکلات شدیدتر در نوجوانی و بزرگسالی خواهند شد، کمترین توجه را از همسالانشان دریافت می‌کنند، کمتر در فعالیت‌های مدرسه شرکت می‌کنند و بیشتر دست از کار می‌کشند (لاول و باربارا^۲، ۱۹۹۳).

عزت نفس پایین و خود پنداره ضعیف، ممکن است کودکان را از ارزیابی عینی استعدادها و مهارت‌های خود باز دارد، زیرا دیدگاه منفی که از خود دارند، تبدیل به عینکی می شود که همه‌ی اطلاعات را از پشت آن می بیند. عزت نفس پایین، همچون مؤلفه بزرگی در دور معیوب عملکرد ضعیف است. یک توضیح در این مورد که تأثیر عزت نفس در مقایسه با تأثیر توانایی عقلی کودکان بر پاسخ آن‌ها به تلاشهای ترمیمی بیشتر است. (کرشنر^۳، ۱۹۹۰).

تحقیقات نشان داده است که هرگونه اشکال و نقص بدنی در افراد موجب برداشت و تصویر منفی آنان از خویشان می گردد و بر کارایی و عملکرد آنان اثر منفی می گذارد. معلولیت می تواند در دراز مدت بر فرایند زندگی فرد تأثیر ناخوشایندی بگذارد و موجب پیدایش نگرش های منفی در فرد معلول و اطرافیان شود و این موضوع شکل گیری عزت نفس مثبت او را دچار اشکال سازد. (حیدرپور، ۱۳۸۷)

1. Mussen
2. Lowell&Barbara
3. kershner

بر اساس نتایج به دست آمده از تحقیقات را جرز، بچه هایی که عزت نفس بالاتری دارند نسبت به آن هایی که عزت نفس پایینی دارند پر جرأت تر، مستقل تر و خلاق تر هستند. همچنین افراد دارای عزت نفس بالا در زمینه های آکادمی و زندگی روزانه موفق تر می باشند. (تاکینان، و بایلن^۱، ۲۰۱۰)

با توجه به این که محقق در خود در مدارس استثنایی در حال تدریس می باشد مشاهده می شود که این دانش آموزان به علت پایین بودن عزت نفس و داشتن مشکلات رفتارهای سازشی اجتماعی و نقصان عملکرد شناختی ناشی از معلولیت ذهنی موجب اختلال در فرآیند یاددهی و یادگیری عدم برقراری رابطه مطلوب با گروه های دیگر دانش آموزان و آموزگاران و سایر عوامل مدرسه شده. از طرفی آموزش مهارت های اجتماعی بر افزایش عزت نفس و بهبود رفتار سازشی مورد تأیید است. سعی بر این شده که تأثیر آموزش داستان های اجتماعی به شیوه ایفای نقش (که یکی از روش های تدریس می باشد) بر بهبود رفتار سازشی و افزایش عزت نفس این دانش آموزان مورد بررسی قرار گیرد.

۴-۱ اهداف تحقیق

الف) اهداف کلی

شناسایی تأثیر آموزش داستان های اجتماعی - شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی و عزت نفس دانش آموزان کم توان ذهنی آموزشی پذیر ۸ تا ۱۶ ساله شهرستان لردگان

ب) اهداف فرعی

۱- شناسایی تأثیر آموزش داستان های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش

آموزان کم توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت اشتغال

¹.Tokinan&Bilen

- ۲- شناسایی تأثیر آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت اجتماعی شدن
- ۳- شناسایی تأثیر آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت خود رهبری
- ۴- شناسایی تأثیر آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت ارتباط
- ۵- شناسایی تأثیر آموزش داستان اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت جابه‌جایی و حرکتی
- ۶- شناسایی تأثیر آموزش داستان اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت پوشیدن
- ۷- شناسایی تأثیر آموزش داستان اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی در خرده مهارت خود یاری عمومی
- ۸- شناسایی تأثیر آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت خودیاری در خوردن

۱-۵ سوال های تحقیق

الف) سوال های اصلی

- ۱- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر مؤثر می‌باشد؟

۲- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر افزایش عزت‌نفس دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر مؤثر می‌باشد؟

ب) سوال های فرعی

۱- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی در خرده مهارت اشتغال مؤثر می‌باشد؟

۲- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی در خرده مهارت اجتماعی شدن مؤثر می‌باشد؟

۳- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت خود رهبری مؤثر می‌باشد؟

۴- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت ارتباط مؤثر می‌باشد؟

۵- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت جابه‌جایی و حرکتی مؤثر می‌باشد؟

۶- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت خود یاری در پوشیدن مؤثر می‌باشد؟

۷- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت خود یاری عمومی مؤثر می‌باشد؟

۸- آیا آموزش داستان‌های اجتماعی به شیوه ایفای نقش بر بهبود رفتار سازشی دانش آموزان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر در خرده مهارت خود یاری در خوردن مؤثر می‌باشد؟

۱-۶ تعریف متغیرها و مفاهیم

۱-۶-۱- تعاریف نظری

کم‌توان ذهنی: نقص هایی در توانایی های ذهنی، مثل استدلال، حل مسئله برنامه ریزی، تفکر انتزاعی، قضاوت، یادگیری آکادمیک، و یادگیری از تجربه این کاستی ها به نقص هایی در عملکرد سازگاران منجر می شود (گنجی، ۱۳۹۴)

رفتار سازشی: رفتار سازشی به این معناست که افراد تا چه اندازه با انتظارات عمومی زندگی به گونه ای اثر بخش مقابله می کنند و تا چه اندازه به معیارهای استقلال شخصی که به مقتضای گروه سنی خاص، زمینه اجتماعی فرهنگی و محیط اجتماعی خاص از آنان انتظار می رود، دست می یابند (2013,DSM-5)

عزت نفس: عزت نفس عبارت است از قضاوت و نگرشی که فرد به طور پیوسته و مداوم از ارزش های خود بیان می دارد (کوپر اسمیت^۱، ۲۰۰۳) احساس لرزش، درجه تصویب، تأکید، پذیرش و ارزشمندی است که شخص نسبت به خویشتن دارد. (ون ووت^۲ و همکاران، ۱۹۹۷).

ایفای نقش: یک فرایندی است که می طلبد شماری از دانش آموزان را برای اجرای نقش ها فراخواند. ایفای نقش، روشی که می تواند برای تجسم عینی موضوعات و درس هایی که برای نمایش مناسب هستند به کار می رود. (آقازاده، ۱۳۹۳).

داستان اجتماعی:

داستان هایی که بر ای بالابردن شناخت اجتماعی و کفایت اجتماعی کمک قابل توجهی کنند که براساس تئوری شناخت اجتماعی ساخته می شوند (گری^۳، ۱۹۹۳)

¹.Coopersmith

².Vanvugt

³. Garry

۱-۶-۲- تعاریف عملیاتی

کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر^۱: در این پژوهش به دانش آموزی کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر گفته می‌شود که به دلیل نقص ذهنی در مدارس تحت پوشش سازمان آموزش و پرورش استثنایی از خدمات آموزشی استفاده می‌برند.

رفتار سازشی: نمره ای که آزمودنی در آزمون رفتار سازشی و ایلند کسب می‌نماید.

این مقیاس رفتار سازشی افراد را در ۸ خرده مقیاس مسائل شغلی، اجتماعی شدن، خود رهبری، ارتباط، جابجایی و حرکتی، خودیاری در پوشیدن خودیاری عمومی، و خودیاری در خوردن می‌سنجد، مجموعه نمرات ۸ خرده مقیاس میزان رفتار سازشی هر فرد می‌باشد.

عزت نفس: نمره ای که از آزمون عزت نفس روز نبرگ کسب می‌نماید این مقیاس استاندارد شده است که در برگیرنده ۱۰ جمله یا اظهار نظری است که احساس واقعی افراد درباره هر یک از جملات در یکی از دو گزینه موافقاً یا مخالفند با علامت ضربدر مشخص می‌شود و نمره کل از مجموع نمرات داده شد ۱۰ سوال به دست می‌آید.

ایفای نقش: روش استفاده شد در این تحقیق برای تدریس داستان‌های اجتماعی است که در برگیرنده مراحل زیر می‌باشد.

۱- انتخاب بازیگران ۲- آماده سازی ۳- بیان اهداف به دانش آموزان و آماده سازی آنان.

۴- اجرای نمایش ۵- پرسش و سؤال ۶- توضیح و تعیین تکلیف

داستان اجتماعی: داستان‌های ساخته شده توسط محقق و تأیید روایی آنان توسط اساتید رشته ادبیات که در بر گیرنده مسائل مربوط به ۸ مهارت ۱- مسائل شغلی ۲- اجتماعی شدن ۳- ارتباط ۴- خود رهبری ۵- جابجایی و حرکتی ۶- خود یاری در پوشیدن ۷- خودباری عمومی ۸- خودیاری در

¹. Educable Intellectual disability
². Vainland Adptive Behaviours
³. Rosenberg

خوردن و مسائل مربوط به عزت نفس می باشد. که در طی ۸ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای در کلاس درس با همکاری معلم و توسط محقق به صورت ایفای نقش به دانش آموزان آموزش داده می شود.

فصل دوم

مبانی نظری و پیشینه پژوهش